

e-Öğrenme

Yasemin GÜLBAHAR

7. Baskı

Prof. Dr. Yasemin GÜLBAHAR

e-ÖĞRENME

ISBN 978-605-4282-09-8

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Eylül 2009, Ankara

7. Baskı: Mart 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler

Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Yasemin GÜLBAHAR

1988 yılında Eskişehir Anadolu Lisesi'nde öğrenimini tamamladı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Fen Fakültesi Matematik Bölümünden 1992 yılında mezun olan yazar, aynı yıl ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'nda göreve başladı. Daha sonra 1998 yılında ODTÜ Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümüne araştırma görevlisi olarak geçti. Önce 1999 yılında ODTÜ Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Eğitimi alanında yüksek lisans derecesini ve 2002 yılında ODTÜ Eğitim Fakültesi BÖTE alanında Doktora derecesini aldı. Bu tarihten sonra yaklaşık 9 yıl Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi BÖTE Bölümünde görev yapan yazar, şu an Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde görev yapmaktadır. Yazar, 2004 yılında Yrd. Doç., 2009 yılında Doçent ve 2014 yılında Profesör unvanlarını almıştır.

Yasemin Gülbahar bugüne kadar programlama dilleri, problem çözme ve algoritmalar, öğretim teknolojileri, öğretim tasarımı, materyal tasarımı ve geliştirme, uzaktan eğitim, web tasarımı, ölçme ve değerlendirme, araştırma yöntemleri, öğretim yöntemleri, yazılım geliştirme, teknoloji entegrasyonu ve planlanması gibi konularda dersler yürütmüş, ulusal ve uluslararası düzeyde yayınlar yapmıştır.

ÖN SÖZ

Günümüzde tüm eğitim kurumları farklı şekillerde İnternet ve web teknolojilerinden yararlanmaktadır. Pandemi süreci ile birlikte bu süreç her yaştan birey için zorunlu hale gelmiştir. Daha önce öğretim teknolojileri aracılığı ile desteklenen derslerin farklı düzeylerde gittikçe yaygınlaşması ve e-öğrenme yaklaşımının tüm eğitim kurumlarında uygulanır hale gelmesi beklenirken, pandemi gerçeği bu beklentinin zorunlu ve yaygın biçimde gerçekleşmesine neden olmuştur.

Şimdi bizlere düşen bu süreci fırsat haline çevirerek, vazgeçilmesi olası görülmeyen bu uygulamaları daha etkili nasıl kullanacağımız, yeni yöntem ve yaklaşımları bu süreçlerle nasıl bütünleştireceğimiz konularına odaklanmaktır. Yüz yüze ortamlara döndüğümüzde de öğretim teknolojilerinin güçlü yönlerini sınıf ortamları ile farklı biçimlerde harmanlayarak ve yeni pedagojik yöntem ve yaklaşımları uygulayarak, öğrenme sürecini etkili ve verimli kılmak için öğretim tasarımları yapmaya devam edeceğiz.

Kitabın önceki baskılarında yer alan konular güncellenerek korunmuş, ayrıca alandaki yenilikleri yansıtacak biçimde güncellenmiştir. Bu bağlamda e-Öğrenme hem kuramsal hem de uygulamalı olarak tüm boyutları ile ele alınmaya çalışılmıştır. Bu kitabın hazırlanması sırasında bölüm yazarlığı konusunda katkıları nedeni ile meslektaşım Doç. Dr. Filiz Kalelioğlu'na çok teşekkür ederim. Kişisel fotoğraflarını benimle paylaşan Filiz Yılmaz'a ve kitabı dil bilgisi ve imla açısından inceleyen Hülya Yamen'e de teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bana her zaman destek olduğu için Prof. Dr. İsmail Güven'e çok teşekkür ederim.

E-öğrenme sürecini yaşayan veya yaşayacak olan tüm paydaşlara yararlı olması dileğimle...

Prof. Dr. Yasemin GÜLBAHAR

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iv
-------------	----

1. BÖLÜM

e-ÖĞRENME’NİN TEMELLERİ

1. e-Öğrenme’nin Temelleri	2
1.1. e-Öğrenme Yaklaşımları	4
1.2. Farklı Yaklaşımların Karşılaştırılması	8
1.3. e-Öğrenme İçin Sistem Modeli	9
1.4. e-Öğrenme İçin Etkileşimi Temel Alan Bir Model.....	13
1.5. e-Öğrenme Türleri	14
1.5.1. Kendi Kendine Öğrenme.....	15
1.5.2. Yönlendirilmiş e-Öğrenme.....	15
1.5.3. Öğitmen Önderliğinde e-Öğrenme	16
1.5.4. Harmanlanmış e-Öğrenme (yüz yüze ve çevrimiçi).....	17
1.5.5. Hibrit (Hybrid) Öğrenme.....	18
1.5.6. Esnek Öğrenme (HyFlex)	19
1.5.7. Bütünleşik e-Öğrenme.....	19
1.5.8. Tele-Danışmanlık ve e-Koçluk.....	19
1.6. Sonuç	19

2. BÖLÜM

e-ÖĞRENME TARİHİNE BAKIŞ

2. e-Öğrenme Tarihine Bakış	26
2.1. Uzaktan Eğitimin Yararları ve Sınırlılıkları	27
2.2. Türkiye’deki Uzaktan Eğitim ve e-Öğrenme Uygulamaları	30
2.2.1. Uzaktan Eğitim Konusunda Yapılan Çalışmalar	30
2.2.2. e-Öğrenme Uygulamaları.....	33
2.3. Dünyadaki Uzaktan Eğitim ve e-Öğrenme Uygulamaları.....	35
2.3.1. Almanya	35
2.3.2. Hollanda.....	35
2.3.3. İngiltere	36
2.3.4. Kanada	36
2.3.5. Çin Halk Cumhuriyeti	36
2.3.6. Amerika Birleşik Devletleri.....	37

2.3.7. İsveç	37
2.3.8. Norveç	38
2.3.9. Japonya	38
2.3.10. Rusya	39
2.4. Sonuç	40

3. BÖLÜM

e-ÖĞRENME SÜRECİNDE KURAM, YÖNTEM VE YAKLAŞIMLAR

3. e-Öğrenme Sürecinde Kuram, Yöntem ve Yaklaşımlar	44
3.1. Davranışçı Öğrenme Kuramı	45
3.2. Bilişsel Öğrenme Kuramı	45
3.3. Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı	46
3.4. Yetişkin Eğitimi Kuramı	47
3.5. Bağımsız Çalışma Kuramı	48
3.6. Öğretimin Sanayileşmesi Kuramı	49
3.7. Bağlantıcı Öğrenme Kuramı	50
3.8. Sosyal Öğrenme Kuramı	52
3.9. Etkileşim ve İletişim Kuramı	54
3.10. Çevrimiçi Öğrenme ve Öğretim Yöntemleri	55
3.10.1. Sunuş Yoluyla Öğretim Yöntemi	56
3.10.2. Doğrudan Öğretim	57
3.10.3. Kavram Öğretimi	57
3.10.4. İşbirliğine Dayalı Öğretim	58
3.10.5. Problem Tabanlı Öğretim	58
3.10.6. Tartışma	59
3.11. Etkileşim Desenleri	60
3.12. Sonuç	63

4. BÖLÜM

e-ÖĞRENME KONUSUNDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

4. e-Öğrenme Konusunda Yapılan Araştırmalar	66
4.1. e-Öğrenme ve Uzaktan Eğitim İçin Araştırma Alanları	66
4.2. e-Öğrenme Konusunda Yapılan Araştırma Sonuçları	69
4.2.1. Öğrenci Başarısı	70
4.2.2. Öğrenci Algıları	70
4.2.3. Öğrenci Özellikleri	71

4.2.4. Etkileşim	72
4.2.5. Uzaktan Eğitim Teknolojileri	73
4.2.6. Etkililik	73
4.2.7. Ders Kalitesi	74
4.2.8. Öğitmen Özellikleri.....	74
4.2.9. Ekonomik Boyut.....	75
4.2.10. Öğrenci Memnuniyeti.....	76
4.2.11. e-Öğrenme Konusunda Karşılaşılan Güçlükler.....	77
4.3. Sonuç	78

5. BÖLÜM

e-ÖĞRENME TEKNOLOJİLERİ VE MEDYA

5. e-Öğrenme Teknolojileri ve Medya	82
5.1. e-Kitap, e-Rehber, e-Dergi, e-Gazete ve e-Bülten	84
5.2. Radyo ve Televizyon Desteği	84
5.3. Çoklu Ortam (Görsel-İşitsel) Uygulamaları	85
5.4. Akışkan Ses	85
5.5. Akışkan Video	86
5.6. İtme Teknolojiler ve Veri Kanalları.....	86
5.7. Sesli ve Görüntülü Sohbet/Konferans	87
5.7.1. Google Hangouts	87
5.7.2. Skype	88
5.8. Öğrenme Nesneleri.....	89
5.9. Medyanın Zaman ve Mekân Boyutu	89
5.10. Medyanın Pedagojik Özellikleri.....	89
5.11. Eğitsel Medyanın Pedagojik Özellikler Açısından Analizi.....	93
5.12. Eğitsel Medyanın İletim Türleri Açısından Analizi.....	95
5.13. Medya ve Teknoloji Seçim Süreci	98
5.14. Sonuç	100

6. BÖLÜM

e-ÖĞRENME SÜRECİNDE İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ ARAÇLARI

6. e-Öğrenme Sürecinde İletişim ve İşbirliği Araçları	104
6.1. Forum	105
6.1.1 Forum Ne Zaman ve Nasıl Kullanılır?	107

6.2. Sohbet.....	108
6.2.1. Sohbet Ne Zaman ve Nasıl Kullanılır?	108
6.3. e-Posta	110
6.4. Blog.....	110
6.5. Wiki	112
6.6. RSS.....	113
6.7. Ses, Video, Ekran Kaydı Yayınları ve Canlı Yayın	114
6.7.1. Ses Kaydı Yayını (Podcast)	114
6.7.2. Video Kaydı Yayını (Videocast).....	116
6.7.3. Ekran Kaydı Yayını (Screencasting).....	118
6.7.4. Canlı Yayın (Live Streaming)	119
6.8. Sonuç	120

7. BÖLÜM

SOSYAL MEDYA

7. Sosyal Medya	124
7.1. Giriş	124
7.2. Neden Sosyal Medya?	124
7.3. Twitter	127
7.4. Flickr.....	129
7.5. Facebook	130
7.6. Sosyal Medya Uygulamalarının Eğitim Amacıyla Kullanılması.....	133
7.7. Sosyal Medya Sınıflandırması	134
7.8. Sosyal Medya Uygulamaları ve Eğitsel Öneriler.....	137
7.9. Sonuç	140

8. BÖLÜM

AÇIK ERİŞİM VE KİTLESEL AÇIK ÇEVİRİMİÇİ DERSLER

8. Açık Erişim ve Kitlesel Açık Çevrimiçi Dersler	144
8.1. Açık Öğretim	145
8.1.1. İlköğretim ve Lise Düzeyinde Uygulamalar.....	145
8.1.2. Yüksek Öğretim	147
8.1.3. Meslekî Gelişim.....	149
8.2. Açık Erişim	149
8.2.1. Açık Ders Malzemeleri.....	151

8.3. Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler.....	151
8.3.1. Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler Nedir?	152
8.4. Kitlesele Açık Çevrimiçi Ders Türleri	153
8.4.1. Oluşturmacı Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler	153
8.4.2. Genişletilmiş Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler	154
8.5. KAÇD İçin Güçlü ve Sınırlı Yönler.....	154
8.5.1. e-Derslerin Güçlü Yanları.....	154
8.5.2. e-Derslerin Sınırlılıkları.....	155
8.6. Telif Hakları, Fikri Haklar ve Dijital Hakların Yönetimi	156
8.6.1 Telif Hakları.....	157
8.6.2 Fikri Haklar	158
8.6.3 Dijital Hak Yönetimi – DRM	158
8.6.4 Creative Commons – Adil Kullanım.....	158
8.7. Sonuç	160

9. BÖLÜM

e-ÖĞRENME İÇİN ÖĞRETİM VE İÇERİK YÖNETİM SİSTEMLERİ

9. e-Öğrenme İçin Öğretim ve İçerik Yönetim Sistemleri	164
9.1. Temel Kavramlar	164
9.2. ÖYS Temel Bileşenleri	165
9.2.1 Araç Seti/Özellikler	165
9.2.2. Arayüzün Kullanışlılığı	167
9.2.3. Öğrenmeye İlişkin Teknolojik Konular	168
9.3. İYS Temel Bileşenler	169
9.3.1. İçerik Oluşturma.....	169
9.3.2. İçerik Yönetimi.....	170
9.3.3. Yayınlama.....	171
9.3.4. Sunum	171
9.4. ÖİYS Temel Bileşenler.....	172
9.5. Açık Kaynak Kodlu Bir ÖİYS: Moodle	174
9.6. Açık Kaynak Kodlu Bir Sanal Sınıf Yazılımı: BigBlueButton	176
9.7. Başka Bir Örnek: Google Classroom.....	177
9.8. Geliştirilmesi Gereken Noktalar	177
9.9. Sonuç	178

10. BÖLÜM

e-ÖĞRENME İÇİN ÖĞRETİM TASARIMI

10. e-Öğrenme İçin Öğretim Tasarımı ve e-İçerik.....	182
10.1. e-Öğrenme'nin Bileşenleri.....	182
10.2. Öğretim Aracı Olarak Web Ortamı.....	183
10.3. Öğretim Tasarımı Yaklaşımları.....	184
10.1.1. Öğretim Tasarım Sistemlerinin Kuralları.....	187
10.1.2. Planlama Sürecinin Bileşenleri.....	187
10.4. Web Tabanlı Tasarım İçin Modeller.....	188
10.4.1. Doğrusal-Tasarlanmış Öğretim.....	189
10.4.2. Dallandırarak Tasarlanmış Öğretim.....	189
10.4.3. Hiper İçerik Olarak Tasarlanmış Öğretim.....	190
10.4.4. Öğrenci-Yönlendirmeli Tasarım.....	191
10.5. Öğrenme Ortamı ve Öğrenen Topluluklar.....	192
10.6. e-Öğrenme İçin Ders Tasarım Süreci.....	193
10.7. e-Ders İzlenesi.....	194
10.8. Esnek Bir Öğretim Tasarımı Modeli.....	195
10.9. Sonuç.....	196

11. BÖLÜM

e-İÇERİK

11. e-İçerik.....	204
11.1. e-İçerik Türleri.....	204
11.2. Çoklu Ortam Uygulamaları.....	205
11.2.1. Jing.....	205
11.2.2. Educreations.....	206
11.2.3. Webspiration.....	208
11.2.4. Bubbl.us.....	209
11.2.5. Glogster.....	210
11.2.6. Camtasia Studio.....	212
11.2.7. GoAnimate.....	213
11.2.8. Storybird.....	214
11.2.9. Pictochart.....	215
11.2.10. Wordle.....	216
11.2.11. Powtoon.....	217
11.2.12. Diğer Web 2.0 İçerik Geliştirme Araçları.....	218

11.3. Örnek: Sesli ve Görüntülü Konferans Tasarımı.....	219
11.3.1. Sesli Konferans Tasarımı	219
11.3.2. Görüntülü Konferans Tasarımı.....	219
11.4. e-Öğrenme Sürecinde Roller ve Sorumluluklar	220
11.4.1. İçerik Geliştirme Süreci	220
11.4.2. İçerik İletim ve Kontrol Süreci.....	222

12. BÖLÜM

e-ÖĞRENCİ

12. e-Öğrenci.....	226
12.1. e-Öğrenci Özellikleri	226
12.1.1. Tutum ve Motivasyon	226
12.1.2. Deneyim.....	227
12.1.3. Bilişsel Beceriler.....	227
12.1.4. Öğrenme Stilleri.....	227
12.2. e-Öğrenci Sorumlulukları.....	228
12.2.1. Kullanılan Araç-Gereçler	228
12.2.2. Derse Devam ve Katılım.....	229
12.2.3. Yanıtların Tonlaması	229
12.2.4. Zamanlama.....	230
12.2.5. Donanım Gereksinimleri	230
12.2.6. Teknik Bilgi Düzeyi.....	230
12.2.7. Teknik Güçlükler	230
12.2.8. Ödev ve Projeler.....	230
12.3. Değişen Öğrenci Özellikleri	231
12.4 e-Öğrenci Yeterlikleri	232
12.5 e-Öğrenci İçin Öneriler.....	234
12.6. e-Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler.....	235
12.7. e-Öğrenme Size Uygun mu?.....	236
12.8. Dijital Yerli misiniz yoksa Dijital Göçmen mi?.....	238
12.9. Sonuç	239

13. BÖLÜM

e-EĞİTMEN

13. e-Eğitmen	242
13.1. Öğretim Sürecinde Farklılaşma	242
13.2 e-Eğitmenin Görevleri	242
13.2.1 Ders Öncesinde.....	243
13.2.2 Ders Sırasında	243
13.2.3 Ders Sonrasında.....	246
13.3. Etkili Öğretim ve e-Eğitmen.....	246
13.4. e-Eğitmen'in Nitelikleri.....	249
13.5. e-Eğitmen'in Yeterlikleri	251
13.6. Performansın Gözlenmesi ve Eğitim Sırasında Ödevin Önemi.....	255
13.7. Uzaktan Öğretme.....	256
13.8 İstenmeyen Davranışlarda Alınabilecek Önlemler	258
13.9. e-Eğitmenler İçin Bazı Öneriler.....	259
13.10. Sonuç	260

14. BÖLÜM

e-ÖĞRENME SÜRECİNDE DEĞERLENDİRME VE KALİTE

14. e-Öğrenme Sürecinde Değerlendirme ve Kalite	264
14.1. e-Öğrenme Sürecinde Değerlendirme	264
14.2. Klasik Değerlendirme Yaklaşımları.....	264
14.3. Alternatif Değerlendirme Yaklaşımları.....	267
14.3.1. e-Portfolyo Değerlendirme	267
14.3.2. Proje Tabanlı Örnek Bir Yaklaşım: Web Macerası (WebQuest).....	268
14.3.3. Tartışmaların Değerlendirilmesi	270
14.4. Neleri Değerlendireceğiz?.....	271
14.5. e-Öğrenme İçin Kritik Başarı Faktörleri.....	272
14.6. e-Öğrenme İçin Değerlendirme Yaklaşımları	273
14.7. e-Derslerin Değerlendirmesi İçin Örnek Bir Dereceleme Ölçeği	275
14.8. e-Öğrenme Sürecinde Kalite	276
14.9. Kalite ile İlgili Temel Kavramlar	277
14.9.1. İstatistikler ve Göstergeler.....	277
14.9.2. Performans Göstergeleri.....	277
14.9.3. Standartlar	277

14.9.4. Kriterler (Ölçütler)	278
14.9.5. Kıyaslama.....	278
14.10. Uzaktan Öğretimde Kalite	278
14.11. Eğitim Yeterlikleri	281
14.12. Öğrenci Memnuniyeti	283
14.13. Sonuç	284

15. BÖLÜM

DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMLER

15. Değişim ve Dönüşümler.....	288
15.1. Harmanlanmış Öğretim (Blended Learning)	291
15.2. Harmanlanmış Öğretim Süreci.....	292
15.3. Yaşam-Boyu Öğrenme	293
15.4. e-Öğrenme ve Kişiselleştirme	293
15.5. Küreselleşme	294
15.6. Mobil Öğrenme (M-öğrenme).....	295
15.7. Oyunlar ve Oyunlaştırma	297
15.8. Öğrenme Analitikleri	297
15.9. Nesnelerin İnterneti	299
15.10. Giyilebilir Teknolojiler	299
15.11. Yeni Nesil Dijital Öğrenme Ortamları	300
15.12. Arttırılmış Gerçeklik (Augmented Reality)	301
15.13. Sonuç	302
Kaynaklar	305

1. BÖLÜM

e-ÖĞRENME’NİN TEMELLERİ

Bu bölümü bitirenler, e-öğrenme yaklaşımları, e-öğrenme sürecinde kullanılan farklı modelleri ve e-öğrenme türleri hakkında bilgi edinecek, bu yaklaşım ve modelleri karşılaştırarak yorum yapabileceklerdir.

1. e-Öğrenme'nin Temelleri

Geçmişten günümüze uzanan sürece baktığımızda teknolojideki değişimlere paralel olarak eğitim ve öğretim kavramlarının da değiştiğini görmekteyiz. Bilginin iletiminde ve paylaşımında kullanılan tüm teknolojiler bir şekilde eğitim-öğretim süreçlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Bilginin taşlar ve kâğıtlar üzerindeki yolculuğu, radyo dalgaları, uydu yayınları ve ağ kabloları üzerinde devam etmekte, gelişen teknoloji her geçen gün daha fazla bilginin daha fazla bireye ulaşmasını sağlamaktadır.

Günümüzde kullandığımız bilgi ve iletişim teknolojileri ile bilgi, elektronik ortamlarda sürekli yer değiştirerek yolculuğuna devam etmektedir. Bu yolculuğu eğitim-öğretim kapsamında düşünmek gerekirse, karşımıza e-öğrenme (elektronik öğrenme) kavramı çıkmaktadır. En basit biçimde e-öğrenme, “öğretim etkinliklerinin elektronik ortamlarda yürütülmesi veya bilgi ve becerilerin elektronik teknolojiler aracılığıyla aktarılması” olarak tanımlanabilir.

e-Öğrenme, aslında uzaktan eğitim kavramı içerisinde yer alan bir kavramdır. Bu nedenle e-öğrenme kavramını tanımlamadan önce uzaktan eğitim kavramını tanımlamak yararlı olacaktır. Uzaktan eğitim, farklı mekânlardaki öğrenci, öğretmen ve öğretim materyallerinin iletişim teknolojileri aracılığı ile bir araya getirildiği kurumsal bir eğitim faaliyetidir. Farklı bir ifade ile uzaktan eğitim, farklı biçimlerle, farklı ortamlarda, birden fazla öğretmenin olduğu veya olmadığı, farklı eğitim örgütlerinde, değişik öğrenme seviyesi ve yaşlarda, değişik teknolojilerle, farklı öğretim yöntem ve yaklaşımlarıyla, farklı felsefi ve stratejik motivasyonlarla gerçekleştirilebilir (Simonson, Smaldino, Albright ve Zvacek, 2003).

Bu noktada e-Öğrenme ile benzer biçimde kullanılan çevrimiçi (online), sanal (virtual) ya da dijital (digital) öğrenme kavramlarına da değinmek yerinde olacaktır.

Çevrimiçi kavramı, öğrenme, öğretme ve destek sağlama yöntemlerinin bağlantısına odaklanır. Burada önemli nokta bağlantının İnternet ya da İntranet ağları ile erişilebilir olmasıdır. Tüm öğrenme süreci öğrencinin İnternet'e bağlı bir araç ile öğretim içeriğine erişimi sonucunda tamamen web tabanlı yürütülebilir.

Sanal kavramı, web tabanlı ortamlar ve İnternet bağlantısı açısından süreklilik gerektirmez. Sanal ortamlarda etkileşim düzeyi yüz yüze ortamlara benzer ancak farklı olabilir. Fiziksel deneyimler yerine daha yapay ve gerçeklikten uzak olarak nitelendirilebilir. Otantik uygulamalar tercih edenler için daha az uygundur.

Dijital kavramı, gittikçe daha yaygın olarak kullanılmakta, verilerin yönetilmesi sürecini ifade etmektedir. Dijital beceriler ve dijital okuryazarlık terimlerinin